

Onderwerp: Uitvoeringsprogramma voor de drie kernen Egmond-Binnen, Egmond aan den Hoef en Groet

In dit voorgelegde stuk zijn de uitvoeringsprogramma's voor Egmond-Binnen, Egmond aan den Hoef en Groet opgenomen. Het doel was een leefbaarheidsagenda, maar gedurende het onderzoek kwamen we er achter dat de voorzieningen op orde zijn. Overige benoemde thema's, zoals zorg, sociaal domein en mobiliteit worden voor wat binnen de kaders van de gemeente Bergen mogelijk is, opgepakt. Daarom is gekozen om geen leefbaarheidsagenda per kern op te stellen, maar aanvullende uitvoeringsprogramma's op te stellen.

In kaart brengen huidig niveau leefbaarheid

Om aan te sluiten bij de 'mate waarin de omgeving aansluit bij de eisen en wensen van de inwoners', heeft een eerste reeks klankbordbijeenkomsten in drie dorpen plaatsgevonden voorafgaand aan het onderzoek. Op basis van de eerder in Egmond-Binnen geïnterviewde herkenbare thema's¹, is het gesprek met de klankbordgroepen aangegaan over het huidige leefbaarheidsniveau. Hoewel de opkomst in de dorpen niet bijzonder hoog was, is wel sprake van kwalitatief goede gesprekken over het huidige leefbaarheidsniveau. De bevindingen van de klankbordgroepen zijn meegenomen in de onderzoeksvraag voor Springco - Urban Analytics, om het *huidige* niveau van de leefbaarheid te onderzoeken.

Bevindingen

1. Een analyse van de leefbaarheid op basis van landelijke metingen (Leefbaarometer, 2020).

Springco heeft deze tool gebruikt als start van het onderzoek. Hieruit komt naar voren dat de leefbaarheid over het algemeen als goed wordt ervaren. Er is sprake van sociale samenhang, de kwaliteit van de huizen is op orde, relatief weinig overlast en onveiligheid en een als positief beoordeelde fysieke omgeving. Het voorzieningenniveau is laag in vergelijking met het gemiddelde voorzieningenniveau in Nederland, maar de bewoners vinden de voorzieningen passend bij een dorp.

2. Een analyse van de demografische structuur en ontwikkelingen.

Hieruit volgt dat het aandeel ouderen in de bevolking van de drie kernen in vergelijking met het Nederlands gemiddelde hoog is, maar tegelijkertijd komt naar voren dat de instroom van nieuwe huishoudens verhoudingsgewijs ten opzichte van de referentiedorpen veel jongeren en gezinnen omvat. De verwachting is dat het aantal inwoners in de regio als geheel in de komende decennia met ongeveer 10% zal stijgen. In de kernen zelf verwachten we een sterke stijging van de leeftijdsgroep 80+. Dit heeft niet alleen effect op de vraag naar zorg, maar ook op de behoefte aan andere woonvormen, zodat ouderen langer zelfstandig kunnen blijven wonen. De demografische ontwikkeling resulteert in voldoende vraag naar de huidige – voor de leefbaarheid essentiële - voorzieningen.

¹ Thema's zijn: 1. Sociaal, vitaal en klaar voor de toekomst 2. De leefomgeving 3. Zorg 4. Economie en toerisme 5. Wonen 6. Verkeer

3. Een voorzieningenscan met een inventarisatie van de voorzieningen in iedere kern en vergelijking van het voorzieningenniveau met vergelijkbare kernen.

Hieruit komt naar voren dat gemiddeld genomen het voorzieningenniveau passend is bij de grootte van de kernen. De voorzieningen die in de literatuur als essentieel worden gezien voor de leefbaarheid (basisschool, huisarts, buurthuis, supermarkt, OV en sportvoorzieningen) zijn in de kernen zelf op of korte afstand aanwezig. Voor de meeste van deze voorzieningen geldt dat er voldoende draagvlak aanwezig is om deze voorzieningen in stand te houden. Dat geldt niet voor een huisartsvoorziening in Groet, maar op korte afstand is in Schoorl een huisarts aanwezig. Verder is de toekomstige positie van de basisschool onzeker, gezien het beperkte draagvlak binnen de bestaande en verwachte bevolking. Daarnaast zijn er voorzieningen waarvan het draagvlak onder de bevolking om uitbreiding zou vragen. Dit geldt voor horeca en de supermarkt in Egmond-Binnen en Egmond aan den Hoef, voor indoor sport en een buurthuis in Groet.

4. Analyse van de woningvoorraad.

Niet alleen voorzieningen zijn voor de leefbaarheid van belang, sociale verbanden zijn minstens zo belangrijk. We vonden een significant verband tussen leeftijd en sociale samenhang. Toename van het aandeel jongeren leidt tot een hogere sociale samenhang in de bevolking. Als gevolg van de hoge vraag naar woningen en de zeer beperkte mogelijkheden van nieuwbouw, zit de woningmarkt binnen de 3 kernen op slot. Inwoners hebben nauwelijks mogelijkheden om te starten, een wooncarrière door te zetten of te verhuizen naar een woning die beter bij de levensfase past. Uit onze analyse van de mismatch tussen vraag en aanbod komt naar voren dat er een urgent tekort is aan woningen. Dit geldt voor alle doelgroepen, maar in het bijzonder voor ouderen en starters op de markt.

5. Een analyse van het aantal vrijwilligers en mantelzorgers in de drie kernen.

Deze analyse geeft aan dat in de kernen in vergelijking met referenties verhoudingsgewijs meer mantelzorgers en een vergelijkbaar aandeel vrijwilligers aanwezig is. Omdat er sprake is van verdere vergrijzing verdient het wel aandacht om zorg te dragen voor aanvulling van onderop.

6. Een analyse van verschillende woningbouwscenario's.

Om zicht te krijgen op welke invloed woningbouw heeft op de bevolkingsstructuur van de kernen, de mismatch tussen vraag en aanbod van de woningen en de doorstroming, is een drietal scenario's uitgewerkt voor een tijds periode van 10 jaar:

1. Geen woningbouw
2. Woningbouw volgens het beoogde nieuwbouwprogramma
3. Woningbouw gericht op doorstroming

Deze scenario's tonen aan dat nieuwbouw leidt tot een verjonging van de bevolking. Wanneer de bouwprogramma's worden afgestemd op de behoeften binnen de bevolking en de mogelijkheden van doorstroming leidt dit tot het beschikbaar komen van meer woningen en vooral ook meer grondgebonden woningen die door (startende) gezinnen kunnen worden betrokken.

Conclusies onderzoek

De leefbaarheid wordt op dit moment als goed ervaren in de onderzochte dorpen. Sociale samenhang, kwaliteit van huizen, beperkte overlast en onveiligheid, en een positieve fysieke omgeving dragen hieraan bij. Hoewel het voorzieningenniveau lager is dan het landelijk gemiddelde, ervaren bewoners deze als passend bij een dorp. Op basis van de demografische ontwikkelingen blijft de vraag naar essentiële voorzieningen voldoende om deze voorzieningen overeind te houden. Qua voorzieningenniveau zitten deze kernen nog in het groen. Echter zijn in Groet een huisartsvoorziening en de toekomst van de basisschool onzeker.

Sociale verbanden zijn cruciaal voor de leefbaarheid, waarbij een verband tussen leeftijd en sociale samenhang wordt geconstateerd. Onderzoek wijst uit dat het aantal woningen dat vrijkomt vooral door jongeren en gezinnen wordt betrokken. Dit draagt bij aan de sociale samenhang en verhoogt het aantal mantelzorgers en vrijwilligers. Het aantal vrijkomende woningen is echter gering door de hoge vraag en naar woonruimte en de beperkte nieuwbouwmogelijkheden. Kortom: de woningmarkt zit op slot. Er is sprake van een mismatch. Ouderen vinden geen geschikte doorstroomwoning, waardoor ook starters belemmerd worden. Dit betekent dat de behaalde resultaten voor verbetering van de leefbaarheid in de dorpen op pauze staan als passende woningen in het dorp niet worden gerealiseerd.

Analyse vraag en aanbod woningvoorraad en woningdifferentiatie

Uit de analyse van de mismatch tussen vraag en aanbod komt naar voren dat er een urgent tekort is aan woningen. Dit geldt voor alle doelgroepen, maar in het bijzonder voor ouderen en starters op de woningmarkt. Wanneer de woningdifferentiatie wordt afgestemd op de behoefte van 55 plussers in Egmond-Binnen, Egmond aan den Hoef en Groet worden bij hetzelfde aantal nieuwe woningen meer grote grondgebonden woningen vrijgemaakt voor (startende) gezinnen. Daarnaast neemt de verhuisketen in lengte of aantal toe, waardoor meer huishoudens aan een woning worden geholpen. Doorstroming kan daarmee een substantiële bijdrage leveren aan het verkleinen van de mismatch tussen vraag en aanbod én betere benutting van de woningvoorraad.

Afronding onderzoek en onderzoeken acties

Op basis van de onderzoeksresultaten heeft Springco een presentatie gegeven tijdens de tweede ronde klankbordbijeenkomsten. In deze sessie hebben de deelnemers aan de klankbordgroepen de mogelijkheid gekregen om te reageren, vragen te stellen en om eventuele onjuistheden in de onderzochte data te corrigeren. Uit alle gesprekken komt de vraag naar nieuwe woningen naar boven. Jongeren en ouderen moeten in hun eigen dorp blijven wonen. Op basis van die gesprekken is het uiteindelijke onderzoek van Springco opgeleverd. De uitkomsten van Springco zijn weer gebruikt voor het vervolg. Doel was een leefbaarheidsagenda, maar gedurende het onderzoek kwamen we er achter dat de voorzieningen op orde zijn. Overige benoemde thema's, zoals zorg, sociaal domein en mobiliteit worden voor wat binnen de kaders van de gemeente Bergen mogelijk is, opgepakt. Monitoring van de effecten op het voorzieningenniveau/leefbaarheid en laten aansluiten bij het proces van de sociale gebiedsplannen. Daarom is gekozen om geen

leefbaarheidsagenda per kern op te stellen, maar aanvullende uitvoeringsprogramma's op te stellen.

Rol van gemeente Bergen

Het plan van aanpak had ook als doel het opstellen (aanvullen) van een leefbaarheidsagenda per kern. Gedurende het onderzoek kwamen we er achter dat veel van de voorzieningen nog in het 'groen' staan. Ook heeft de gemeente Bergen binnen de kaders van wat mogelijk is, beleid opgesteld voor wat betreft zorg, sociaal domein, mobiliteit en verbetering van de sociale cohesie. Daarom is er voor gekozen om geen leefbaarheidsagenda op te stellen, maar het ingezette beleid van de gemeente Bergen aan te vullen met uitvoeringsprogramma's.

Bij het uitwerken van de bevindingen van Springco naar gemeentelijke acties hebben verschillende gesprekken plaatsgevonden met delegaties van de verschillende genoemde beleidsterreinen binnen de BUCH-organisatie. Ook daar hebben we de door Egmond-Binnen gebuikte thema's gebruikt. Want het leefbaarheidsvraagstuk is voor de gemeente Bergen niet nieuw, maar iets waar al jaren beleid op wordt gemaakt. Problemen die de gemeente zelf kan aanpakken (op basis van de thema's 1. Sociaal, vitaal en klaar voor de toekomst 2. De leefomgeving 3. Zorg 4. Economie en toerisme 5. Wonen 6. Verkeer) worden al zoveel mogelijk opgepakt. Dit betekent wel dat moet worden ingezet op het behoud van deze voorzieningen. De bereikbaarheid middels OV moet worden ondersteund. Een andere gedeelde zorg is ook de wegvallende ondernemersdienstverlening. Door investering in de samenwerking van de BIZ en de ondernemersverenigingen wordt hierover nagedacht.

Dat leefbaarheid naast voorzieningen ook gaat om een sterke sociale cohesie, wordt ook erkend in het Integraal Beleidskader Sociaal Domein en het gebiedsplan voor Bergen. Maar ook bijvoorbeeld de dorpshuizen zijn erg belangrijk voor de lokale gemeenschap en spelen een centrale rol bij het versterken van de sociale samenhang. Minimaal de inzet op de dorpshuizen moet daarom worden voortgezet. Onlangs heeft uw raad besloten om De Schulp opnieuw te ontwikkelen. Andere dorpshuizen gaven ook aan hulp nodig te hebben in de toekomst. Daarom is besloten om per dorpshuis te kijken naar de benodigde ondersteuning binnen de gemeentelijke visie. Vanwege het ingezette beleid van de gemeente, demografische ontwikkelingen en andere factoren die buiten de controle van de gemeente liggen, adviseren wij om de leefbaarheid in alle kernen te blijven monitoren. De noodzaak tot blijvend monitoren blijkt ook uit gesprekken met de klankbordgroep en betrokken ambtenaren.

Uitvoeringsprogramma's

	Stappen ter uitvoering	Rol gemeente
Monitoren ingezet beleid	Monitoring van de effecten op het voorzieningenniveau/leefbaarheid en laten aansluiten bij het proces van de sociale gebiedsplannen.	Uitvoeren

Opstellen startnotitie Adelbertlocatie

	Stappen ter uitvoering	Rol gemeente
Gesprekken over voorwaarden voor een woonwijk in het groen op de voormalige Adelbertvelden	Ambtelijk overleg heeft plaatsgevonden op 11 maart 2024.	Uitvoeren
	Opstellen startnotitie	Uitvoeren
	Bestuurlijk overleg gepland op 24 april met gedeputeerde Rommel om de vervolgstappen te bespreken.	Trekker
	Opstellen startnotitie	Uitvoeren
	Plan van aanpak opstellen om tot een overeenkomst te komen met de Provincie voor de invulling van de gronden.	Uitvoeren
	Gesprek met de bouwambassadeur van de provincie.	Deelnemer

Opstellen startnotitie afhechting van de wijk Groetincke

	Stappen ter uitvoering	Rol gemeente
	Opstellen startnotitie	Uitvoeren
De provincie streeft ernaar per 1 januari '25 meer ruimte te bieden in het BPL via de omgevingsverordening. Dat betekent dat voor het zomerreces de ontwerp-verordening openbaar wordt gemaakt. De gemeente Bergen wil hiervoor in de startblokken staan.	Ambtelijk vooroverleg binnen gemeente Bergen	Uitvoeren
	Verkennde gesprekken met provincie, in eerste instantie voor Groet, maar uiteindelijk voor de gehele gemeente	Trekker
	Opstellen plan van aanpak voor de uitvoering	Uitvoeren